ÂŞÛRÂ ORUCU VE ALLAH'IN AYI MUHARREM'İN FAZÎLETİ

﴿ فضل عاشوراء وشهر الله المحرم ﴾

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed Salih el-Muneccid

Terceme: Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2009 - 1431

islamhouse.com

﴿ فضل عاشوراء وشهر الله المحرم ﴾

« باللغة التركية »

محمد صالح المنجد

ترجمة: محمد بن مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2009 - 1431

islamhouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'adır. Salât ve selâm, peygamberlerin sonuncusu ve rasûllerin efendisi, Peygamberimiz Muhammed'e, onun âile halkına ve ashâbına olsun.

Şüphesiz ki Allah'ın Muharrem ayı, büyük ve mübârek bir aydır. Muharrem ayı, hicrî senenin ilk ayı ve haram aylarının birisidir.

Nitekim Allah Teâlâ haram aylar hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِندَ ٱللَّهِ ٱثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ مِنْهَآ أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ ۚ فَلَا تَظْلِمُوا۟ فِيهِنَّ
أَنفُسَكُمْ ۚ وَقَٰتِلُوا۟ ٱلْمُشْرِكِينَ كَآفَّةً كَمَا يُقَٰتِلُونَكُمْ كَآفَّةً ۚ
وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ ٣٦ ﴾ [سورة التوبة الآية: 36]

"Şüphesiz, Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü hükmünde (ve Levh-i Mahfuz'da yazılı olduğu), **ayların sayısı on iki ay olup bunlardan dördü haram aylardır.İşte dosdoğru dîn budur. O halde bunlarda nefislerinize zulmetmeyin ve müşrikler nasıl sizinle topyekün savaşıyorlarsa, siz de onlarla topyekün savaşın ve bilin ki Allah,** (desteği ve yardımı ile) **takvâ sahipleriyle beraberdir."**[1]

Ebu Bekra'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ، اَلسَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا، مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ، ثَلَاثٌ مُتَوَالِيَاتٌ: ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ.)) [متفق عليه]

"Zaman, Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı gündeki sıraya göre sürüp gitmiştir (o da her yılın on iki ay, her ayın da yirmi dokuz ilâ otuz gün arasında olmasıdır).(Kamerî) **yıl, on iki aydır. Bunlardan dördü haram aylardır. Üçü birbiri ardınca gelir.** (Bu aylar:) **Zilkâde, Zilhicce, Muharrem ve Cumâdâ ile Şa'ban arasındaki Receb Mudar'dır."**[2]

---

[1] Tevbe Sûresi: 36

[2] Buhârî; hadis no: 4662. Müslim; hadis no: 1679

Muharrem'in böyle adlandırılmasının sebebi; haram bir ay olmasından ve haram olduğunu tekid etmek içindir.

﴿... فَلَا تَظۡلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمۡۚ ...﴾ [سورة التوبة من الآية: 36]

"...Yani bu haram aylarda nefislerinize zulmetmeyin. Çünkü bu aylarda işlenen günah, diğer aylarda işlenen günahtan daha büyüktür... "[1]

Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o, Allah Teâlâ'nın şu emrini tefsir ederken şöyle demiştir:

﴿... فَلَا تَظۡلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمۡۚ ...﴾ [سورة التوبة من الآية: 36]

"...Yani bu haram ayların hepsinde nefislerinize zulmetmeyin.Sonra Allah Teâlâ (bu âyette on iki aydan) dört ayı ayrı tutmuş, bu ayları haram kılmış, haramlıklarını yüceltmiş, bu aylarda işlenen günahı, salih ameli ve ecri daha büyük saymıştır."

Katâde de aşağıdaki âyetin tefsirinde şöyle demiştir:

﴿... فَلَا تَظۡلِمُواْ فِيهِنَّ أَنفُسَكُمۡۚ ...﴾ [سورة التوبة من الآية: 36]

"...Yani bu aylarda nefislerinize zulmetmeyin.Çünkü haram aylarda yapılan zulüm, -ki zulüm her halde büyük günahtır-, günah bakımından diğer aylarda yapılan zulümden daha büyüktür.Fakat Allah Teâlâ dilediği emrini yüceltir."

Katâde devamla şöyle demiştir:

"Şüphesiz ki Allah Teâlâ, kulları arasından seçkin kimseleri seçmiştir. Nitekim;

- Melekler arasından elçileri seçmiştir...
- İnsanlar arasından elçileri (rasûller) seçmiştir...
- Sözler arasından zikrini seçmiştir...
- Yeryüzünden mescitleri seçmiştir..
- Aylar arasından Ramazan ve haram ayları seçmiştir...
- Günler arasından Cuma gününü seçmiştir...
- Geceler arasından Kadir gecesini seçmiştir...

[1] Tevbe Sûresi: 36

O halde Allah Teâlâ'nın yücelttiğini siz de yüceltin, O'nun tâzim gösterdiklerine siz de tâzim gösterin.Çünkü anlayış ve akıl sahipleri, Allah Teâlâ'nın yücelttiği ve tâzim gösterdiği şeylerden başkasını yüceltmez ve tâzim göstermez."[1]

Muharrem ayında çokça nâfile oruç tutmanın fazîleti:

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللهِ الْمُحَرَّمُ، وَأَفْضَلُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلاَةُ اللَّيْلِ.)) [روا مسلم]

"Ramazan'dan sonra en fazîletli oruç, Allah'ın Muharrem ayı orucudur. Farz namazlardan sonra en fazîletli namaz ise, gece namazıdır."[2]

Hadiste geçen (شَهْرُ اللهِ) ay lafzının Allah'a izâfe edilmesi (Allah'ın ayı denmesi), tâzim babındandır.

Molla Ali el-Karî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Görünen o ki burada Muharrem ayı orucundan kasıt; Muharrem ayının tamamında oruç tutulmasıdır."

Fakat Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olduğuna göre o, Ramazan ayından başka hiçbir ayın tamamında oruç tutmamıştır.Bu zikredilen hadis, Muharrem ayında çokça oruç tutmaya teşvik etmek içindir.Yoksa ayın tamamını oruç tutmaya teşvik etmek için değildir.

Yine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olduğuna göre o, Şaban ayında çokça oruç tutardı.Sanırım Allah Teâlâ, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, Muharrem ayı orucunun fazîletini, hayatının sonunda onu tutmadan önce vahyetmiştir."[3]

Allah Teâlâ dilediği zamanı ve mekânı seçer (diğerlerinden üstün tutar):

el-İzz b. Abdusselâm -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Mekânların ve zamanların üstün tutulması iki türlüdür:

Birincisi: Dünyevî bakımdan üstün tutulması.

---

[1] İbn-i Kesir Tefsiri; Tevbe Sûresi: 36, âyetin tefsirinin özeti.
[2] Müslim; hadis no: 1163
[3] İmam Nevevî; Sahih-i Müslim Şerhi

İkincisi: Dînî bakımdan üstün tutulmasıdır ki bu,Allah Teâlâ'ya âittir.Allah Teâlâ,üstün tuttuğu bu mekân ve zamanlarda amel işleyen kullarına, ecirlerini üstün tutmak sûretiyle onlara cömertlikte bulunur.

Tıpkı orucun bütün aylarda üstün tutulması gibi. Aynı şekilde Âşûrâ günü orucunun üstün tutulması gibi.

Âşûrâ günü orucunun fazîleti, Allah Teâlâ'nın o gündeki cömertliğine, lütuf ve ihsanına bağlıdır."[1]

Tarihte Âşûrâ:

Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğna göre o şöyle demiştir:

((قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ فَرَأَى الْيَهُودَ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ: مَا هَـذَا؟ قَالُوا: هَذَا يَوْمٌ صَالِحٌ، هَذَا يَوْمٌ نَـجَّى اللّٰهُ بَـنِي إِسْرَائِيـلَ مِـنْ عَـدُوِّهِمْ فَـصَامَهُ مُوسَى. قَالَ: فَأَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْكُمْ، فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.)) [رواه البخاري]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiği zaman yahûdileri Âşûrâ günü oruç tutarlarken gördü.

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara:

- Bugün nedir? diye sordu.

Onlar:

- Bugün salih bir gündür.Bugün, Allah'ın İsrâiloğullarını, düşmanlarından kurtardığı, bundan dolayı Musa'nın oruç tuttuğu bir gündür.

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

- Biz Musa'ya, sizden daha hak sahibiyiz.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bugün oruç tuttu ve (ashâbına da) bugünde oruç tutmayı emretti."[2]

((... هَذَا يَوْمٌ صَالِحٌ...))

"Bugün salih bir gündür."

---

[1] Kavâidu'l-Ahkâm; c: 1, s: 38.

[2] Buhârî; hadis no: 1865

Müslim'in rivâyeti ise şöyledir:

((... هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ، أَنْجَى اللهُ فِيهِ مُوسَى وَقَوْمَهُ، وَغَرَّقَ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ...))

"Bugün Allah'ın, Musa ve kavmini Firavun'dan kurtardığı,Firavun ve kavmini (denizde) boğduğu büyük bir gündür."

((... فَصَامَهُ مُوسَى...))

"Bundan dolayı Musa bu günde oruç tuttu."

Müslim rivâyetinde şunu da eklemiştir:

((... فَصَامَهُ مُوسَى شُكْرًا فَنَحْنُ نَصُومُهُ...))

"Musa, Allah'a şükrün bir ifâdesi olarak bugün oruç tuttuğu için, biz de oruç tutuyoruz."

Buhârî'nin rivâyeti ise şöyledir:

((...وَنَحْنُ نَصُومُهُ تَعْظِيمًا لَهُ...))

"Biz de O'na (Allah'a) tâzim için bugünde oruç tutuyoruz."

İmam Ahmed şu fazlalıkla rivâyet etmiştir:

((مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِأُنَاسٍ مِنَ الْيَهُودِ قَدْ صَامُوا يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ: مَا هَذَا مِنَ الصَّوْمِ؟ قَالُوا: هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي نَجَّى اللهُ مُوسَى وَبَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْغَرَقِ، وَغَرَّقَ فِيهِ فِرْعَوْنَ، وَهَذَا يَوْمُ اسْتَوَتْ فِيهِ السَّفِينَةُ عَلَى الْجُودِيِّ فَصَامَهُ نُوحٌ وَمُوسَى شُكْرًا لِلَّهِ تَعَالَى، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى وَأَحَقُّ بِصَوْمِ هَذَا الْيَوْمِ فَأَمَرَ أَصْحَابَهُ بِالصَّوْمِ.)) [رواه أحمد]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- (Medine'de) yahudilerden Âşûrâ günü oruç tutan bazı insanlara uğradı.

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara:

- Bu tuttuğunuz oruç nedir? diye sordu.

Onlar:

- Bugün, Allah'ın, Musa'yı ve İsrâiloğullarını (denizde) boğulmaktan kurtardığı, Firavun'u denizde boğduğu bir gündür.Bugün Nuh'un gemisinin Cudî dağının üzerine yerleştiği ve bundan dolayı da Nuh ve Musa'nın, Allah Teâlâ'ya şükrün ifâdesi olarak oruç tuttukları bir gündür.

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

- Ben, Musa'ya ve bugünün orucuna (sizden) daha hak sahibiyim.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bugün oruç tuttu ve (ashâbına da) bugünde oruç tutmayı emretti."[1]

((... وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.))

"ve (ashâbına da) bugünde oruç tutmayı emretti."

Buhârî'nin rivâyeti ise şöyledir:

((قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَالْيَهُودُ تَصُومُ عَاشُورَاءَ، فَقَالُوا: هَذَا يَوْمٌ ظَهَرَ فِيهِ مُوسَى عَلَى فِرْعَوْنَ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَصْحَابِهِ: أَنْتُمْ أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصُومُوا.)) [رواه البخاري]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiği zaman yahûdiler Âşûrâ günü oruç tutuyorlardı.

(Yahudiler):

- Bugün, Musa'nın, Firavun'a üstün geldiği bir gündür, dediler.

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ashâbına şöyle buyurdu:

- Siz, Musa'ya, onlardan daha hak sahibisiniz.Bunun için (bu günde) siz oruç tutun."[2]

Âşûrâ orucu, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in peygamber olarak gönderilmesinden önce câhiliye döneminde bile bilinmekteydi.

Nitekim Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- sâbit olan hadiste o, şöyle demiştir:

---

[1] Ahmed; hadis no: 8360

[2] Buhârî; hadis no: 4312

((كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَصُومُهُ، فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ، وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ، فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ كَانَ رَمَضَانُ الْفَرِيضَةَ، وَتُرِكَ عَاشُورَاءُ، فَكَانَ مَنْ شَاءَ صَامَهُ، وَمَنْ شَاءَ لَمْ يَصُمْهُ.))

[رواه البخاري ومسلم]

"Kureyş, câhiliye döneminde Âşûrâ günü oruç tutardı. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu orucu tutardı. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiğinde bu orucu tutmayı emretti. Ramazan orucu farz kılınınca, Ramazan orucu farz olarak kaldı, Âşûrâ orucu ise (tutulması emri) terkedildi. Dileyen onu tutar, dileyen de tutmazdı."[1]

Kurtubî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Herhalde Kureyş, Âşûrâ orucunu tutmada, İbrahim -aleyhisselâm- gibi, öncekilerin şeriatına dayanıyorlardı."

Yine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sâbit olduğuna göre o Medine'ye hicret etmeden önce Mekke'de iken Âşûrâ günü oruç tutardı.Medine'ye hicret ettiğinde yahudilerin bu günü kutladıklarını görünce, onlara bunun sebebini sordu.Yahudiler, yukarıda zikredilen hadisteki gibi Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e cevap verdiler.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, ashâbına, Âşûrâ gününü bayram edinen yahudilere aykırı hareket etmelerini emretmiştir.

Nitekim Ebu Saîd'in -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste o şöyle demiştir:

((كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَعُدُّهُ الْيَهُودُ عِيدًا. قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: فَصُومُوهُ أَنْتُمْ.))

[رواه البخاري]

"Yahudiler, Âşûrâ gününü bayram sayıyorlardı. Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- (ashâbına) şöyle buyurdu:

- O halde siz de o gün oruç tutun."[2]

---

[1] Buhârî ve Müslim

[2] Buhârî; hadis no: 1866

Müslim'in rivâyeti ise şöyledir:

((كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تُعَظِّمُهُ الْيَهُود تَتَّخِذُهُ عِيدًا.)) [رواه مسلم]

"Yahudiler, Âşûrâ gününe tâzim gösterirler ve bu günü bayram edinirlerdi."[1]

Yine Müslim'in başka bir rivâyeti şöyledir:

((كَانَ أَهْلُ خَيْبَرَ يَصُومُونَ يَـوْمَ عَاشُـورَاءَ يَتَّخِذُونَـهُ عِيـدًا، وَيُلْبِـسُونَ نِسَاءَهُمْ فِيهِ حُلِيَّهُمْ وَشَارَتَهُمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهُ ﷺ فَصُومُوهُ أَنْتُمْ.)) [رواه مسلم]

"Hayberliler (yahudiler), Âşûrâ günü oruç tutarlar, bu günü bayram edinirler, o gün kadınlarına ziynetlerini ve güzel elbiselerini giydirirlerdi.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu.

- O gün siz de oruç tutun."[2]

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bu gün oruç tutmayı emretmesinin sebebi; yahudilerin iftar ettikleri günde oruç tutarak yahudilere aykırı hareket etmekten hoşlanmasından dolayıdır. Çünkü bayram günü oruç tutulmaz."[3]

Âşûrâ orucunun Fazîleti:

Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, kendisine Âşûrâ günü orucu hakkında sorulduğunda o şöyle demiştir:

((مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَحَرَّى صِيَامَ يَوْمٍ فَضَّلَهُ عَلَى غَيْرِهِ إِلاَّ هَـذَا الْيَـوْمَ يَـوْمَ عَاشُورَاءَ، وَهَذَا الشَّهْرَ يَعْنِي شَهْرَ رَمَضَانَ.)) [رواه البخاري]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i, (sevabını elde etmek ve teşvik etmek için) bu Âşûrâ günü orucu ile bu Ramazan ayı orucunun dışında, üstün tuttuğu başka bir günün orucunun fazîletini ararken görmedim."[4]

Yine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Âşûrâ günü orucu hakkında şöyle buyurmuştur:

---

[1] Muslim
[2] Muslim; hadis no: 1913
[3] Hâfız İbn-i Hacer; Fethu'l-Bârî; Sahih-i Buhârî Şerhi
[4] Buhârî; hadis no: 1867

((صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ، وَصِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ.)) [رواه مسلم]

"**Arefe gününün orucunun,** (oruç tutan kimsenin) **bir önceki sene ile bir sene sonraki senenin** (küçük) **günahlarına keffâret olmasını ümit ederim.Âşûrâ gününün orucunun,** (oruç tutan kimsenin) **bir önceki senenin** (küçük) **günahlarına keffâret olmasını ümit ederim.**"[1]

Bu bir günlük orucun,bir yılda işlenen küçük günahlara keffâret olması,Allah Teâlâ'nın bize bahşetmiş olduğu fazîlet, O'nun bizim üzerimizdeki lütuf ve ihsanındandır.Allah, büyük lütuf sahibidir.

Âşûrâ hangi gündür?

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Âşûrâ ve Tâsûâ, uzatılarak okunan (medli) iki isimdir.Luğat kitaplarında meşhur olan budur.

Ashâbımız dediler ki: Âşûrâ, Muharrem'in onuncu günüdür.Tâsûâ ise, Muharrem'in dokuzuncu günüdür.Âlimlerin büyük çoğunluğu böyle demişlerdir. Bu, hadislerin zâhiri ve Âşûrâ lafzının kullanılmasının gereğidir. Luğat âlimlerince bilinen de budur."[2]

"Âşûrâ, İslâmî bir isimdir ve câhiliye döneminde bilinmemektedir."[3]

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Âşûrâ, Muharrem'in onuncu günüdür.Bu, Saîd b. El-Museyyib ve Hasan Basrî'nin görüşüdür.

Bunun delili Abdullah b. Abbas'ın -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet ettiği şu hadistir:

((أَمَرَ رَسُولُ اللهِ ﷺ بِصَوْمِ عَاشُورَاءَ يَوْمُ الْعَاشِرِ.)) [رواه الترمذي]

"**Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-** (Muharrem'in) **onuncu günü olan Âşûrâ orucunu tutmayı emretti.**"[4]

---

[1] Müslim; hadis no:1976

[2] El-Mecmû'

[3] Keşşâfu'l-Kınâ'; c: 2, Muharrem Orucu Babı

[4] Tirmizî; hadis no: 786. Tirmizî: "Hadis hasen sahihtir, demiştir."

Âşûrâ günü ile birlikte dokuzuncu (Tâsûâ) günü oruç tutmanın müstehap oluşu:

Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((حِينَ صَامَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ! إِنَّهُ يَوْمٌ تُعَظِّمُهُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَإِذَا كَانَ الْعَامُ الْمُقْبِلُ إِنْ شَاءَ اللهُ صُمْنَا الْيَوْمَ التَّاسِعَ. قَالَ: فَلَمْ يَأْتِ الْعَامُ الْمُقْبِلُ حَتَّى تُوُفِّيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.)) [رواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Âşûrâ günü oruç tuttuğu ve ashâbına da bu günde oruç tutmalarını emrettiğinde, onlar şöyle dediler:

- Ey Allah'ın elçisi! Âşûrâ günü, yahûdi ve hıristiyanların yücelttiği bir gündür.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

- O halde gelecek yıl olursa, inşaallah (onuncu gün ile birlikte) dokuzuncu günü de tutarız.

İbn-i Abbas dedi ki:

- Gelecek yıl gelmeden Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- vefât etti."[1]

İmam Şâfiî ile ashâbı, İmam Ahmed, İshak ve başkaları şöyle demişlerdir:

"Muharrem ayının dokuzuncu ve onuncu gününün birlikte tutulması müstehaptır.Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onuncu günü oruç tutmuş ve dokuzuncu günü de tutmayı niyet etmiştir."

Buna göre Âşûrâ (onuncu) günü orucu derecelidir. En alt derecesi sadece onuncu günün oruç tutulmasıdır.Bundan bir derece yukarısı ise; onuncu gün ile birlikte dokuzuncu günün de oruç tutulmasıdır.Muharrem ayında ne kadar fazla oruç tutulursa, o kadar fazîletli ve güzel olur.

[1] Müslim; hadis no: 1916

Âşûrâ günü ile birlikte Tâsûâ günü oruç tutmanın müstehap oluşunun hikmeti:

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Ashâbımızdan âlimler ile diğer âlimler, (onuncu gün ile birlikte) dokuzuncu günde de oruç tutmanın müstehap oluşunun hikmetini şu şekilde zikretmişlerdir:

Birincisi:

Bundan kasıt; sadece onuncu günü oruç tutan yahudilere muhalefet (onlara aykırı hareket) etmek içindir. Bu, İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunan görüştür.

İkincisi:

Bundan kasıt; Âşûrâ (onuncu) günü orucunu başka bir oruç ile birleştirmektir. Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, yalnızca Cuma günü oruç tutmayı yasaklamıştır.

Üçüncüsü:

Hilâlin noksan (29 gün) olmasından ve sayıda hata yapılıp dokuzuncu günün onuncu gün sayılmasından endişe edildiği için,onuncu günde oruç tutmakla ihtiyatlı davranılmıştır."

Bu zikredilen sebeplerin en kuvvetlisi; Ehl-i Kitab'a muhalefet (aykırı hareket) etmek için olanıdır.

Nitekim Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, birçok hadiste Ehl-i Kitab'a benzemekten nehyetmiştir.

Nitekim Âşûrâ günü orucu hakkında şöyle buyurmuştur:

((لَئِنْ عِشْتُ إِلَى قَابِلٍ لَأَصُومَنَّ التَّاسِعَ.))

"Şayet gelecek yıl yaşarsam, onuncu gün ile birlikte dokuzuncu günü de oruç tutacağım."[1]

İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin-, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in:

((لَئِنْ بَقِيتُ إِلَى قَابِلٍ لَأَصُومَنَّ التَّاسِعَ.)) [رواه مسلم]

"Şayet gelecek yıla kavuşursam, onuncu gün ile birlikte dokuzuncu günü de oruç tutacağım."[1]

---

[1] el-Fetâvâ'l-Kubrâ; c: 6

Hadisini yorumlarken şöyle demiştir:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dokuzuncu günü de oruç tutmaya niyet etmesinin anlamı; sadece dokuzuncu günü oruç tutmayacağına, aksine dokuzuncu güne onuncu günü de ekleyeceğine yorumlanır. Bunun da sebebi; ya ihtiyatlı olmak için, ya da yahudi ve hıristiyanlara muhalefet etmek içindir. Bu da en tercihli olan görüştür.

Nitekim Müslim'in şu rivâyeti buna işâret etmektedir."[2]

((خَالِفُوا الْيَهُود، صُومُوا يَوْمًا قَبْله أَوْ يَوْمًا بَعْده.)) [رواه أحمد]

"Yahûdilere aykırı hareket edin.Âşûrâ günü ile birlikte bir gün önce veya bir gün sonra da oruç tutun."[3]

Âşûrâ orucunu, sadece onuncu gün tutmanın hükmü:

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Âşûrâ günü orucu, bir senelik (küçük) günahlara keffârettir ve onu sadece onuncu gün tutmak mekruh değildir."[4]

İbn-i Hacer el-Heytemî -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"... Sadece Âşûrâ günü oruç tutmakta bir sakınca yoktur."[5]

Âşûrâ günü, Cuma veya Cumartesi gününe denk gelse bile, oruç tutulur:

(Ramazan orucu gibi) farz oruç müstesnâ, sadece Cuma veya Cumartesi günü oruç tutmanın yasak oluşuyla ilgili nehiy gelmiştir.Fakat Cuma veya Cumartesi gününe bir gün eklendiği zaman veyahut da dînen meşrû sayılan bir âdete denk geldiği zaman bu nehiy ortadan kalkar.

Tıpkı bir gün oruç tutup, bir gün yemek (Davud -aleyhisselâm-'ın orucu) gibi, adak orucu gibi, kaza orucu gibi veya Arefe günü ile Âşûrâ günü orucu gibi, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in istediği bir oruç gibi.[6]

el-Behûtî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

---

[1] Müslim

[2] Fethul-Bârî; c: 4, s: 245

[3] Ahmed

[4] el-Fetâvâ'l-Kubrâ; c: 5

[5] Tuhfetu'l-Muhtac; c: 3, Nâfile Oruç Bölümü

[6] Tuhfetu'l-Muhtac; c: 3, Nâfile Oruç Bölümü. Müşkilu'l-Âsâr; c: 2, Cumartesi Günü Orucu Babı.

"Orucu, sadece Cumartesi günü tutmak mekruhtur.

Nitekim Abdullah b. Busr -Allah ondan râzı olsun-, kızkardeşinden rivâyet ettiğine göre Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لَا تَصُومُوا يَوْمَ السَّبْتِ إِلَّا فِي مَا افْتُرِضَ عَلَيْكُمْ.)) [رواه أحمد بإسناد جيد والحاكم]

"Size farz kılınan orucun dışında Cumartesi günü oruç tutmayın."[1]

Çünkü Cumartesi,yahudilerin yücelttikleri ve tâzim gösterdikleri bir gündür.Bu sebeple sadece Cumartesi günü oruç tutmak, yahudilere benzeme vardır.Dînen meşrû sayılan bir âdet, Cuma veya Cumartesi gününe denk gelirse, örneğin Arefe günü veya Âşûrâ günü oruç tutmak âdeti ise, bu takdirde mekruh değildir. Çünkü âdetin bunda bir etkisi vardır."[2]

Muharrem ayının başı kendisine karmaşık gelirse ne yapmalıdır?

İmam Ahmed bu konuda şöyle demiştir:

"Bir kimse, Muharrem ayının başı kendisine karmaşık gelirse, üç gün oruç tutar.Böyle yapmasının sebebi; dokuzuncu ve onuncu günün orucundan emîn olması içindir." [3]

Bir kimse, Muharrem ayının hilalinin girişini bilemezse ve onuncu gün için ihtiyatlı davranmak isterse, bu takdirde -bu konuda ölçü olan- Zilhicce ayını 30 güne tamamlar, sonra da buna dayanarak dokuzuncu ve onuncu günü oruç tutar.Yine, her kim, dokuzuncu gün için ihtiyatlı davranmak isterse, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu günleri oruç tutar.(Eğer Zilhicce ayı noksan (29 gün) ise, dokuzuncu ve onuncu güne isâbet ettiğinden kesin emîn olur.Çünkü Âşûrâ orucu, müstehaptır, farz değildir.Dolayısıyla insanlara, Ramazan ve Şevval ayının hilalini gözetlemeleri emredildiği gibi, Muharrem ayı hilalini gözetlemeleri emredilmez.

Âşûrâ orucu neye keffâret olur?

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Arefe günü orucu, bütün küçük günahları affettirir, sözü; büyük günahların dışındaki bütün günahları affettirir, anlamındadır."

---

[1] İmam Ahmed, ceyyid bir isnadla rivâyet etmiş, Hâkim de Buhârî'nin şartı üzeredir, demiştir.

[2] Keşşâfu'l-Kınâ'; c: 2, Nâfile Oruç Babı

[3] İbn-i Kudâme; el-Muğnî, c: 3, Âşûrâ Orucu Babı.

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- devamla şöyle demiştir:

"... Arefe günü orucu, iki senelik günahları affettirir. Âşûrâ günü orucu bir senelik günahları affettirir.(İmamın arkasında namaz kılan kimsenin, imamın, Fâtiha sûresinin sonunda) âmin demesinden sonra âmin derse ve bu âmin demesi, meleklerin âmin demesine denk gelirse, geçmiş günahları bağışlanır.Bütün bu zikredilenlerden her biri, küçük günahların bağışlanması için uygundur. Eğer o kimsenin küçük günahları bulunursa, onları affettirir.Küçük veya büyük günahları hiç yoksa, ona bir haseneler (sevaplar) yazılır ve onun cennetteki dereceleri yükseltirilir.Eğer o kimsenin bir büyük günahı veya günahları varsa ve küçük günahları yoksa, onun büyük günahlarının hafifletilmesini ümit ederiz."[1]

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye de -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Abdestin, namazın, Ramazan, Arefe ve Âşûrâ oruçlarının keffâreti (günahları affettirmesi), sadece küçük günahlara hastır."[2]

Âşûrâ orucunun sevabına aldanmamak gerekir:

Bazı gururlu kimseler, Âşûra günü veya Arefe günü orucu gibi amellere dayanarak aldanmaktadırlar. Hatta bazı kimseler şöyle demektedirler:

-Âşûrâ günü orucu, bir yılın günahlarının hepsine keffâret olmakta ve Arefe günü orucu ise fazladan ecir olarak kalmaktadır.

İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bu aldanan kimse, Ramazan orucunun ve beş vakit farz namazların, Arefe günü orucu ile Âşûrâ orucundan daha önemli ve daha kıymetli olduğunu bilememiştir. Oysa bunlar, büyük günahlardan kaçınıldığı takdirde küçük günahlara keffâret olur. Bu sebeple Ramazan orucu, bir sene sonraki Ramazan orucuna kadar; Cuma namazı, bir hafta sonraki Cuma namazına kadar, ancak büyük günahlar terkedildiği zaman küçük günahlara keffâret olur. Her iki durum da küçük günahlara keffâret olur.

Aldanmış kimselerden kimisi, yaptığı taatlerin (ibâdetlerin), işlediği günahlardan daha fazla olduğunu zanneder. Çünkü işlediği günahlar için nefsini hesaba çekmez, günahlarını da araştırmaz.Bir taat yaptığı zaman onu ezberleyip sayar.

Tıpkı diliyle Allah'tan bağışlanma dileyen (istiğfarda bulunan) veya günde Allah Teâlâ'yı yüz defa tesbih eden, sonra da müslümanları çekiştiren (gıybet eden), onların

---

[1] el-Mecmû' Şerhu'l-Muhezzeb, c: 6

[2] el-Fetâvâ'l-Kubrâ; c: 5

namusları hakkında ileri-geri konuşan ve gün boyunca Allah Teâlâ'nın râzı olmadığı ve O'nun hoşuna gitmeyecek şeyleri konuşan kimse gibi.

Bu kimse, dâima tesbihlerin ve tehlillerin fazîletleri hakkında düşünür, gıybet eden, yalan söyleyen ve dedikodu yapan kimseler gibi dilin âfetlerinin cezâsı hakkında gelen şeylere (âyet ve hadislere) bakmaz. Bunun da sebebi; sadece gururdur."[1]

Üzerinde kaza borcu olan kimsenin Âşûrâ orucu tutması:

Âlimler, Ramazan orucunun kazasını tutmadan önce nâfile oruç tutmanın hükmü hakkında görüş ayrılığına varmışlardır.

Buna göre Hanefîler; kaza orucu hemen tutmak gerekmediği için Ramazan orucunun kazasını tutmadan önce nâfile oruç tutmanın mekruh olmaksızın câiz olduğunu söylemişlerdir.

Mâlikîler ve Şâfiîler ise; farz olan orucu geciktirdiği için mekruh olmakla birlikte Ramazan orucunun kazasını tutmadan önce nâfile oruç tutmanın câiz olduğunu söylemişlerdir.

Dusûkî şöyle demiştir:

"Adak orucu, kaza orucu ve keffâret orucu gibi, üzerinde farz veya vâcip oruçtan kaza borcu olan kimsenin nâfile oruç tutması mekruhtur.Farz veya vâcip oruçtan önce tuttuğu bu oruç, ister gayr-i müekked olsun, isterse Âşûrâ ve Zilhicce ayının dokuzuncu (Arefe) günü orucu gibi müekked olsun, aynıdır.

Hanbelîler ise, kaza orucunu tutmaya zaman olsa bile, Ramazan orucunun kazasını tutmadan önce nâfile oruç tutmanın haram olduğunu ve tuttuğu takdirde orucun geçersiz olacağını ve öncelikle farz orucu tutmaya başlamasının gerekli olduğunu söylemişlerdir." [2]

Buna göre müslümanın, Arefe ve Âşûrâ günü orucunu hiçbir sakınca olmadan tutabilmesi için öncelikle Ramazan'dan sonra kaza orucunu tutmak için acele etmesi gerekir.Eğer Arefe ve Âşûrâ orucunu, geceden Ramazan orucunun kazasına niyet ederek tutarsa, orucu geçerlidir.Çünkü Allah Teâlâ'nın lütuf ve ihsanı geniştir.

---

[1] el-Mevsuatu'l-Fıkhıyye; c: 21 Gurur Babı.

[2] el-Mevsuatu'l-Fıkhıyye; c: 28 Nâfile Oruç Babı.

Âşûrâ günü işlenen bid'atlar:

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye'ye -Allah ona rahmet etsin-, Âşûrâ günü yaptıkları, göze sürme, boy abdesti alma (yıkanma), kına sürme ve tokalaşma, (yemek olarak) taneli sebze pişirme ve sevinç duyma gibi, insanların yapmakta oldukları şeylerin dînden aslı (kaynağı) var mıdır? diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Hamd, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.Ne Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den, ne de ashâbından bu konuda sahih bir şey rivâyet olmuş, ne dört mezhep imamı, ne başka âlimler bunu müstehap saymışlar, ne de mutemet hadis kitaplarının sahiplerinden hiç kimse, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den veya sahâbeden veyahut da tâbiînden bu konuda sahih olsun, zayıf olsun, ne sahih hadis kitaplarında, ne sünenlerde,ne de müsnetlerde bir şey rivâyet etmiştir.Fazîletli üç dönemde bu hadislerden hiçbir şey bilinmemektedir.Fakat bazı sonradan gelen âlimler, bu konuda şu hadisleri rivâyet etmişlerdir.

((مَنِ اكْتَحَلَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ لَمْ يَرْمَدْ ذَلِكَ الْعَامَ.))

"Kim Âşûrâ günü gözlerine sürme çekerse, o yıl gözleri iltihap olmaz."

((مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ لَمْ يَمْرَضْ ذَلِكَ الْعَامَ.))

"Kim Âşûrâ günü boy abdesti alırsa (yıkanırsa), o yıl hastalanmaz."

Buna benzer (uydurma) hadisler...

- Âşûrâ günü namazının fazîletleri hakkında birtakım hadisler rivâyet etmişlerdir.

- Âdem -aleyhisselâm-'ın tevbesinin Âşûrâ günü kabul olduğu konusunda birtakım hadisler rivâyet etmişlerdir.

-Nuh -aleyhisselâm-'ın gemisinin, Cudî dağının üzerine Âşûrâ günü yerleştiği konusunda birtakım hadisler rivâyet etmişlerdir.

- Yusuf -aleyhisselâm-'ın, Yakub -aleyhisselâm-'a Âşûrâ günü cevap verdiği konusunda birtakım hadisler rivâyet etmişlerdir.

- İbrahim -aleyhisselâm-'ın, ateşten Âşûrâ günü kurtarıldığı konusunda birtakım hadisler rivâyet etmişlerdir.

İsmail -aleyhisselâm-'ın bir koç ile kurban edilmekten Âşûrâ günü kurtarıldığı konusunda birtakım hadisler rivâyet etmişlerdir.

Yine, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e yalan ve iftira sayılan şu hadisi rivâyet etmişlerdir:

((مَنْ وَسَّعَ عَلَى أَهْلِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَسَّعَ اللّٰهُ عَلَيْهِ سَائِرَ السَّنَةِ.))

"**Kim Âşûrâ günü âile halkına çokça infakta bulunursa** (âile halkının nafakasını geniş tutarsa/ikramda bulunursa), **Allah da senenin diğer günlerinde onun nafakasını geniş tutar** (bol rızık verir)."

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye -Allah ona rahmet etsin- daha sonra bu ümmetin ilk dönemlerinin başından geçen fitnelerin, olayların, Hüseyin'in -Allah ondan râzı olsun- öldürülmesinin ve bundan dolayı tâifelerin ne yaptıkları hakkında sorulmuş, bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Câhil ve zâlim olan bir tâife, ya inkârcı münâfık olduğu için, ya da sapık olduğu için, Ehl-i Beyt'e sevgi ve muhabbetlerini gösterirler.Âşûrâ gününü, kendileri için mâtem, hüzün ve ağıt yakma günü edinirler. Bu tâife, Âşûrâ gününde yüzlere vurma, yakaları yırtma, câhiliye naraları atmalar, hüzün kasideleri okumalar gibi câhiliye sembollerini izhar ederler.

Bu tâifenin rivâyet ettiği haberlerde birçok yalan vardır.Bu haberlerde sadece keder ve hüzünü yenilemek, tasassupculuk (bağnazlık) yapmak, insanlar arasında husumet ve savaşı kızıştırmak, müslümanların arasına fitne düşürmek ve bu vesileyle ilk müslümanlara küfretmeyi bir araç edinmek vardır.

Bunların şerrini ve müslümanlara zararını, doğru konuşan hiç kimse sayamaz.Bu topluluğa karşı, Hüseyin'e ve onun âile halkına düşman olan, fesâda fesatla, kötülüğe kötülükle ve bid'ata bid'atla karşılık veren câhillerden nâsıbî[1] mutassıp bir topluluk ortaya çıkmış, göze sürme çekme, kına yakma, âilenin nafakasını geniş tutma ve âdetin dışında yemekler pişirme gibi bayramlarda ve önemli münâsebetlerde yapılanlar gibi, sevinç ve mutluluk sembolü olan şeyleri Âşûrâ günü çıkarmışlardır. Bu tâife, Âşûrâ gününü kendisine bayram ve sevinç töreni edinir hâle gelmiş, diğer tâife (râfızîler)[2] ise kendisine mâtem töreni edinir hale getirmiş ve bu günde hüzün ve keder düzenlemiştir.Bu iki tâife de hatalıdır ve sünnetin dışına çıkmıştır."[3]

---

[1] Nâsıbîler veya Nevâsıb: Ali ve Ehl-i Beyt'e karşı düşmanlık besleyen, onlara dil uzatan, söz ve hareketleriyle onlara eziyet eden, bununla da yetinmeyerek onların kâfir olduklarını söyleyip kanlarını akıtmayı helâl görenlerdir.Bunlar, Râfızîlerin karşıtlarıdırlar.

[2] Râfizîler: Râfiza mezhebine mensup kimselerdir. Bunlar Şiânın aşırıları olup, Ebû Bekir ve Ömer'in halifeliğini kabul ettiği için Zeyd b. Ali el-Hüseyin'i terketmişler ve daha önce dedesinden yardımı esirgedikleri gibi, Kûfe'de yardımı ondan esirgemişlerdir. Böylece onlara Râfiza denilmiştir. Bunlar Zeydiyye, İmâmiyye ve Keysâniyye olmak üzere üç gruba ayrılmışlardır. Bu üç grup da ayrıca kendi aralarında pek çok gruba ayrılmışlardır. Râfiza kelimesi,bazı âlimler tarafından Şiâ anlamında kullanılmıştır. Akâid meselesinde Şiânın çok azı Ehl-i sünnet'e olmak üzere, bir kısmı Müşebbihe'ye, bir kısmı da Mu'tezile'ye uyar. (M.Ş)

[3] İbn-i Teymiyye; "el-Fetâvâ'l-Kubrâ".

İbn-i'l-Hâc -Allah ona rahmet etsin-, Âşûrâ günü bid'atlarından bazısını şöyle zikretmiştir:

1. Zekâtı, vakti gelmeden önce veya özellikle bu günde çıkarmak için geciktirmek.
2. Bu güne has olarak tavuk kesmek.
3. Kadınların bu günde kına kullanmaları.[1]

Allah Teâlâ'dan, bizi, kıymetli peygamberinin sünnetine uyanlardan kılmasını, bizi İslâm üzere yaşatmasını ve îmân üzere vefat ettirmesini dileriz.

Yine, O'nu zikretmekte, O'na şükretmekte ve O'na güzel bir şekilde ibâdet etmekte bize yardım etmesini Allah Teâlâ'dan dileriz.

Amellerimizi kabul etmesini ve bizi takvâ sahiplerinden kılmasını Allah Teâlâ'dan dileriz.

Allah Teâlâ, Peygamberimiz Muhammed'e, âile halkına ve ashâbına salât ve selâm eylesin.

[1] el-Madhel; c: 1, Âşûrâ Günü